

Cambra de Comerç
de Barcelona

IMPACTE DE LA CRISI SANITÀRIA DE LA COVID-19 SOBRE L'ECONOMIA CATALANA. ESCENARIS DE PREVISIÓ 2020-2021

Gabinet d'Estudis Economics

5 de maig de 2020

Les mesures aplicades per fer front a la crisi sanitària provocada per la Covid-19 han desencadenat una paràlisi de l'activitat econòmica sense precedents en la història recent, que afecta al conjunt de l'economia mundial. El que inicialment es va plantejar com una restricció temporal, tant pel costat de l'oferta com pel costat de la demanda, amenaça ara amb tenir conseqüències a més llarg termini –en la mesura que els problemes de liquiditat es transformin en problemes de solvència per a moltes empreses, que es destrueixi de manera permanent una part del teixit empresarial, que es trenquin les cadenes de subministrament i que es perdi de forma definitiva un nombre cada vegada més gran de llocs de treball.

El principal missatge central d'aquesta nota és posar de relleu el fet que, malgrat tot, el futur no està predeterminat, i que **la fortalesa i la solidesa de la recuperació durant el segon semestre de 2020 i de cara a 2021, dependran no només de la capacitat per contenir la pandèmia a curt i mitjà termini, sinó també –i crucialment– de l'eficàcia, l'eficiència i la determinació de les polítiques públiques** aplicades per impulsar la reactivació de l'economia. **Catalunya necessita un Pla de Reconstrucció que agrupi a totes les forces socials, econòmiques i polítiques al voltant d'un mateix objectiu**, amb un full de ruta ben definit i àmpliament compartit envers un horitzó clar de recuperació i transformació del teixit productiu.

En paral·lel, l'altre objectiu d'aquesta nota és quantificar quin està sent l'impacte econòmic de la crisi originada per la Covid-19 per sectors i per al conjunt de l'economia catalana, distingint també en funció dels diferents territoris dins de Catalunya, i avançar quins poden ser els escenaris de recuperació, en funció de les polítiques públiques aplicades.

L'impacte sobre el PIB de Catalunya serà superior al que es preveu per al conjunt de la Unió Europea, però inferior al del conjunt de l'Estat

L'economia catalana, igual que l'espanyola, serà juntament amb Itàlia unes de les economies que més acusarà el descens de l'activitat a la UE el 2020. Això és deu a la conjunció de tres factors: (i) la gravetat de l'impacte de la crisi sanitària i el confinament estricte que s'ha adoptat per a la seva contenció; (ii) el baix impuls fiscal discrecional adoptat per l'Estat en comparació a altres països europeus com Dinamarca, Alemanya o França; i (iii) l'elevat pes del turisme i altres serveis associats amb el lleure en la seva economia. Cal assenyalar que l'hostaleria (hotels i restaurants) representen el 6,6% del PIB català (6,2% a Espanya), mentre que al conjunt de la zona euro el seu pes és la meitat (3,1% del PIB). El sector de la cultura i l'entreteniment també té un major pes a la nostra economia (1,8% a Catalunya i 2% a Espanya, enfront de l'1,3% a la UEM).

Tanmateix, dins de l'Estat, Catalunya pot ser de les regions menys afectades econòmicament per la crisi de la Covid-19 per diversos motius. El primer és l'elevada taxa de teletreball potencial dels treballadors a Catalunya. Aquesta taxa arriba gairebé al 50% a Catalunya i el País Basc, i al 56% a Madrid. La taxa es calcula com la suma de les ocupacions que poden fer-se mitjançant el teletreball (direccions i gerències, professionals científics i intel·lectuals, professionals de suport, i activitats administratives auxiliars) respecte a l'ocupació total.

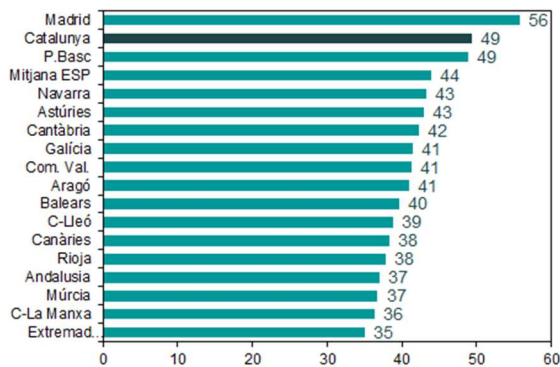
El segon element és un **menor pes dels treballadors autònoms sobre l'ocupació total a Catalunya (el 16,8% del total estatal, per sota del pes en l'ocupació total que és el 18%) i, al mateix temps, la major presència de grans empreses.** A Catalunya es concentren el 22% de les empreses de 200 treballadors o més que hi ha a l'Estat (i a Madrid el 29%): 1.286 empreses d'un total de 5.882. Les

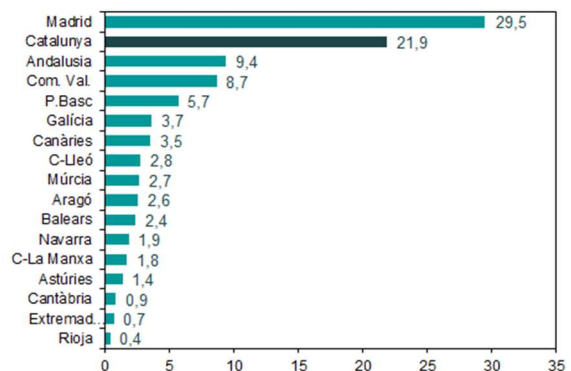
grans empreses acostumen a tenir una major capacitat financera per resistir una aturada de l'economia durant uns mesos sense incórrer en problemes greus de liquiditat i, eventualment, de solvència.

El tercer element és el **major pes de la indústria i la diversificació sectorial** d'aquesta a Catalunya. Certament la indústria del material de transport es ressentirà molt de la crisi (té un pes directe de l'11% de la indústria), però alhora el sector agroalimentari i el farmacèutic es veuran beneficiats (representen conjuntament el 23% de la indústria).

Taxa de teletreball potencial*, IVT. 2019
(en % del total d'ocupats). Font: Elaboració pròpia a partir d'INE

Empreses de 200 o més treballadors, 1 de gener 2019
(en % del total al conjunt de l'Estat). Font: Elaboració pròpia a partir d'INE

*Suma dels treballadors a les ocupacions 1 (Directors i Gerents), 2 (Tècnics i professionals científics i intel·lectuals), 3 (Tècnics i professionals de suport) i 4 (Administratius i empleats d'oficina)

La caiguda del PIB català el 2020 es podria situar en un rang entre el -7,3% i el -10,1%, en funció de les polítiques públiques que s'adoptin

Segons l'escenari central de les previsions econòmiques de la Cambra de Comerç de Barcelona i AQR-LAB de la UB, **l'any 2020 l'economia catalana podria retrocedir un 7,3%. El 2021 es produirà un rebot de l'activitat, amb una taxa al voltant del 5%, però no serà tan fort com per compensar la pèrdua de l'any anterior**, la qual cosa implica que no serà fins al 2022 que es podrà recuperar el nivell d'activitat del 2019. No obstant això, cal subratllar que qualsevol exercici de previsions en aquests moments està envoltat d'una gran incertesa per la dificultat de preveure com avançarà la contenció de l'epidèmia, l'efectivitat dels tractaments, la descoberta de la vacuna i la possibilitat d'un rebrot a la tardor. És important tenir en compte que la hipòtesi de partida amb la que es construeixen els diferents escenaris no contempla la possibilitat d'altres episodis de confinament en el futur. Si aquest fos el cas, es tractarien de xocs addicionals i caldria revisar les previsions en conseqüència.

D'acord amb les nostres previsions, **el 2020 es perdran a Catalunya gairebé uns 200.000 llocs de treball, el 5,1% respecte al 2019. Si s'afegeixen els treballadors afectats per ERTA (uns 700.000) durant un període de tres mesos, la pèrdua de jornades treballades anual seria del 10%**. La taxa d'atur (sense considerar els ERTOS) pujarà aquest any fins al 15,5% i l'any 2021 baixarà al 12,2%, però encara se situarà per sobre del nivell que tenia el 2019 (11%).

Previsions macroeconòmiques per a l'economia catalana 2020 i 2021

(En taxes de variació anual, excepte taxa d'atur en %)

	2019	Escenari 1		Escenari 2	
		2020	2021	2020	2021
Producte Interior Brut	1,9%	-7,3%	5,0%	-10,1%	5,3%
Consum Privat	0,9%	-5,4%	3,9%	-9,1%	4,1%
Consum Públic	2,4%	2,5%	1,4%	2,3%	1,5%
Formació Bruta de Capital	3,0%	-22,3%	6,5%	-25,6%	9,3%
Exportacions	3,8%	-8,9%	9,4%	-12,6%	8,9%
Importacions	1,4%	-11,8%	7,8%	-16,4%	8,5%
VAB agricultura	-3,1%	-4,8%	2,5%	-5,9%	2,5%
VAB indústria	-0,4%	-5,1%	3,8%	-7,7%	3,8%
VAB construcció	2,3%	-6,4%	5,9%	-8,9%	5,9%
VAB serveis	2,8%	-8,1%	5,3%	-10,8%	5,6%
Índex Preus Consum	0,9%	-0,5%	1,0%	-0,5%	1,0%
Ocupats	2,0%	-5,1%	3,9%	-7,1%	4,6%
Taxa d'atur	11,0%	15,5%	12,2%	17,3%	13,5%

Nota: Les dades d'IPC i taxa d'atur són mitjanes anuals.

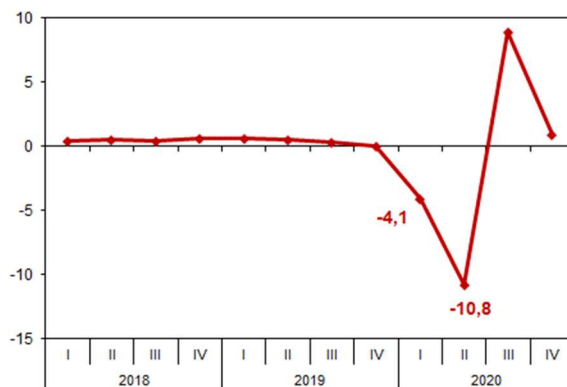
Data d'actualització: 29 d'abril 2020

Font: Idescat (any 2019) i Grup de Recerca AQR-UB (anys 2020 i 2021)

Per trimestres, **la caiguda del PIB serà del -4,1% en el primer trimestre**, atès que el confinament es va iniciar a mitjans de març, i en els primers dos mesos de l'any els indicadors mostren un increment similar al registrat en el darrer trimestre de 2019 (al gener i febrer les exportacions creixen en mitjana un 2,7% interanual i les afiliacions a la Seguretat Social un 1,5%, per exemple). En canvi, el descens del PIB en el segon trimestre serà molt abrupte. Segons les nostres estimacions, **el PIB caurà un 10,8% en el segon trimestre respecte al primer**. En la **segona meitat de l'any es preveu un rebot de la taxa trimestral al voltant del 10%**. En termes interanuals, en canvi, la caiguda del PIB durarà fins al quart trimestre, però serà especialment intensa en el segon trimestre (-14,6%).

PIB intertrimestral, Catalunya. Corregit d'estacionalitat

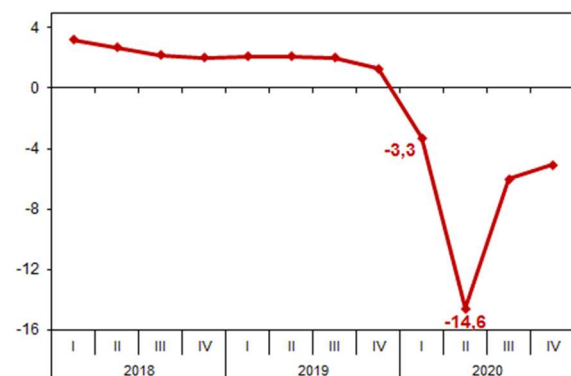
(Taxa de variació trimestral, en %). Font: Idescat i elaboració pròpia

NOTA: any 2020 previsió d'AQR-Cambra BCN per a Catalunya

PIB interanual, Catalunya. Corregit d'estacionalitat

(Taxa de variació interanual, en %). Font: Idescat i elaboració pròpia

Les nostres previsions s'han fet sota els següents supòsits:

- 1) El període de confinament i desconfinament gradual durarà en total 4 mesos. A partir de juliol s'inicia un període de retorn a la normalitat que no serà complert fins al darrer trimestre de l'any. Es preveu que l'impacte en l'activitat per sectors, a partir de l'estratègia de desconfinament presentada pel Govern de l'Estat, sigui la següent: en els sectors afectats pel tancament (comerç no essencial, hostaleria, i cultura i esdeveniments) l'activitat serà del 30% al juny, del 50% al juliol, del 75% a l'agost i del 85% al setembre. A partir de l'octubre es recupera la normalitat. A la resta de sectors (agricultura, indústria, construcció i resta de serveis) es considera que s'ha assolit el 90% d'activitat al juny i el 100% al juliol, excepte en aquelles activitats que depenen del sectors afectats pel tancament, que progressaran més lentament (per exemple, el transport).
- 2) En l'escenari central, les mesures adoptades per les administracions públiques contribueixen a sostenir les rendes de les famílies més afectades per la caiguda de l'activitat i limiten significativament el tancament definitiu d'empreses i la pèrdua permanent de llocs de treball.
- 3) El BCE aconsegueix contenir les primes de risc i es manté la solvència i la capacitat de concessió de crèdit del sector financer.

Si les polítiques públiques que s'adopten no resulten suficients, no són prou efectives o no s'apliquen de manera eficient, el potencial productiu de l'economia es veurà minvat, tancaran empreses i es destruiran llocs de treball que costaran més temps de recuperar. **En aquest segon escenari (2), el PIB podria arribar a caure més d'un 10%, l'ocupació més d'un 7% i la taxa d'atur podria arribar al 17,3% el 2020.** La pèrdua de 22.000 empreses a Catalunya¹ en el primer trimestre de l'any (el 8,5% de les que havia a finals de 2019) ja ens mostra que aquest és un dels riscos més importants. Quan més s'allargui el període de confinament i més feble i menys encertat sigui l'esforç del sector públic en suport del teixit empresarial, més gran serà el risc de que un nombre important d'empreses no tornin a obrir mai més.

Impacte econòmic de la crisi per sectors

En el nostre escenari principal (1), **els serveis patiran una caiguda del 8,1%, la indústria del 5,1% i la construcció del 6,4%**. Dins de la indústria, el sector més afectat serà el de fabricació de béns d'equipament (sobretot automoció i components), mentre que només la indústria alimentària i la farmacèutica tindran una evolució positiva aquest any, i altres com el químic o la indústria extractiva i energètica mantindran un ritme d'activitat estable. Dins els serveis, la situació és força heterogènia. Els dos grans subsectors més directament afectats pel tancament registraran caigudes històriques. Així, **la branca del comerç, transport i hostaleria –que té un pes en l'economia del 23%– pot caure en el conjunt de l'any 2020 fins a un 20%**; i la branca d'activitats artístiques, recreatives i altres serveis –que representa el 4% del PIB català– pot caure un 18% el 2020, tenint en compte que la part d'activitats artístiques i recreatives només representa el 40% i la resta són altres serveis. Per tant, **la caiguda de les activitats culturals i esdeveniments recreatius serà superior al 25%**. Cal tenir en compte que aquests dos subsectors que han patit més directament la

---

¹ Comptes de cotització a la seguretat social. Font: Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya.

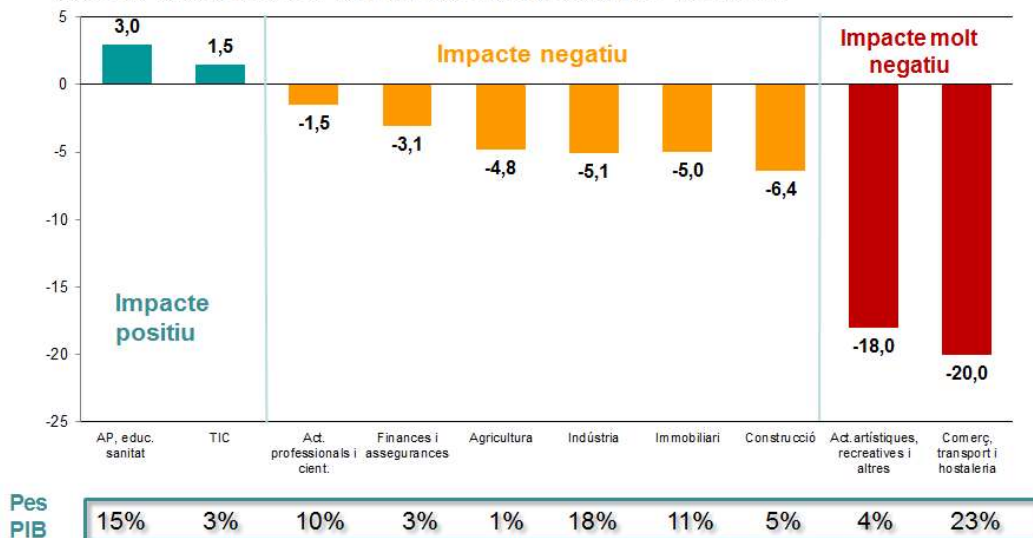

crisi sanitària representen directament un 27% del PIB de Catalunya, al que caldria afegir l'efecte arrossegament sobre altres sectors (transport, serveis de neteja i manteniment, construcció d'instal·lacions, seguretat, etc.), fet que explica que el descens del PIB sigui tan important aquest any.

La resta de branques en el sector serveis registraran caigudes menys intenses, però significatives, com és el cas de les activitats professionals i científiques (-1,5%), el sector de les finances i assegurances (-3,1%) i les activitats immobiliàries (-5%). Per altra banda, el sector de les administracions públiques i serveis essencials creixerà per la major despesa en sanitat (3%), i també ho farà el sector de la informació i comunicacions (1,5%) per les noves demandes derivades del teletreball.

El consum de les llars, la inversió i les exportacions acusaran amb força la paràlisi de l'activitat per fer front a la contenció de l'epidèmia. D'una banda, la taxa d'estalvi es preveu que augmenti amb força, com ja va passar en l'anterior crisi de 2008, i la taxa d'inversió caurà significativament el 2020 per la incertesa econòmica i els problemes de liquiditat de moltes empreses. A mesura que entrem en el 2021 i disminueixi la incertesa, el consum i la inversió es recuperaran, però no arribarà a recuperar els valors d'abans de la crisi fins al 2022. A aquesta caiguda de la demanda interna cal sumar la de la demanda exterior en la mesura en què pràcticament tot el món està afectat per la mateixa pandèmia i han aturat en major o menor mesura la seva economia, el que donarà a lloc a un descens de les exportacions catalanes de béns i serveis al voltant del 9% el 2020. Aquest descens està afectat tant per la paràlisi de les cadenes de subministrament globals, com per l'aturada de l'economia mundial i dels fluxos turístics, que a la nostra economia tenen un pes destacat. Per altra banda, l'impacte en el PIB es veurà contrarestat per la intensa caiguda de les importacions prevista per a aquest any (-11,8%) com a conseqüència del descens de la demanda interna i de les exportacions.

Impacte econòmic en el PIB de 2020 per sectors. Catalunya
(taxes de variació anual, en %). Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Impacte de la crisi en el teixit productiu

La destrucció d'ocupació al març ha estat molt intensa: **130.500 llocs de treball** (el 4% dels que hi havia al febrer), dels quals el 21% estaven a l'hostaleria, el 20% a activitats administratives i auxiliars, el 5% al sector de la cultura i els esdeveniments, i el 13% a la construcció. Aquests sectors concentren el 60% de la destrucció d'ocupació. A aquesta pèrdua s'han de sumar les 700.000 persones afectades per ERTO, que són el 20% dels treballadors que hi havia al febrer. Per tant, en total el 24% dels treballadors a Catalunya s'han vist afectats per la crisi, ja sigui perquè s'han quedat sense feina o perquè s'han acollit a un ERTO.

L'impacte de la crisi de la Covid-19 sobre el teixit empresarial també ha estat molt significatiu. **El nombre d'empreses ha disminuït un 8,5% al març. Són 22.006 empreses menys, de les quals el 87% tenen 1 a 5 treballadors i gairebé un 80% pertanyen al sector serveis.** Part d'aquestes poden tornar a obrir si les polítiques econòmiques ho afavoreixen.

Variació del nombre d'empreses (comptes de cotització) entre desembre 2019 i març 2020

(Variació trimestral, en nombre) Font: Observatori de treball. GENCAT

Els 10 sectors amb major disminució

Comerç detall	-3.066
Serveis de menjar i begudes	-3.026
Comerç engròs	-1.679
Altres act. serveis personals	-1.151
Act. especialitzades construcció	-1.146
Transport terrestre	-928
Construcció d'immobles	-905
Activitats immobiliàries	-675
Educació	-672
Act. jurídiques i comptabilitat	-572

Per tamany d'empresa

1 a 5 treballadors	-19.098
6 a 10 treballadors	-1.371
11 a 25 treballadors	-1.029
26 a 50 treballadors	-247
51 a 100 treballadors	-197
101 a 250 treballadors	-44
Més de 250 treballadors	-24

Total disminució març = 22.006 empreses

Territorialment, **l'impacte negatiu de la crisi derivada de la Covid-19 serà generalitzat però amb diferent intensitat per comarques.** A partir de les dades dels ERTOS i de la pèrdua d'afiliacions en el primer trimestre es pot veure que els territoris més afectats per la crisi estan sent, d'una banda, les comarques del **Baix Llobregat, Anoia, Garraf i Baix Penedès** (totes amb un pes important de la indústria) i, d'altra banda, **les comarques pirenaïques** amb forta presència del sector turístic. **En aquestes comarques més del 30% dels ocupats estan afectats per un ERTO o han perdut la feina.** Gairebé a tota la resta de la província de Barcelona i les comarques costeres el percentatge se situa entre el 20-30%. Mentre que l'afectació econòmica més baixa es produeix a les comarques d'interior i a la província de Lleida.

naturalesa específica del xoc i de l'impacte sobre l'economia, que es tradueix en una reducció forçada i molt important del grau d'utilització de la capacitat productiva. Ni la tecnologia, ni els equipaments, ni les infraestructures, ni les capacitats d'empresaris i treballadors s'haurien de perdre amb la crisi. Per recuperar els nivells d'utilització del 2019 caldrà mobilitzar un volum de demanda efectiva suficient per impulsar de nou la producció a partir del segon semestre de 2020 i en endavant. És en aquest context d'infrautilització de la capacitat a la sortida del confinament que unes polítiques públiques d'impuls ben dissenyades poden obtenir uns resultats positius. (A mesura que l'economia s'apropa al 100% d'utilització de la capacitat disponible els estímuls fiscals es tornen progressivament més inefectius, ja que es dissipen via inflació i importacions).

La segona condició és que les polítiques d'impuls fiscal seran realment efectives quan serveixen per establir o dinamitzar les expectatives del sector privat. És a dir, són especialment útils quan introdueixen un plus de confiança que eviti que famílies i empreses augmentin l'estalvi per precaució, transformant una expectativa de crisi en una profecia autocomplerta. Els resultats obtinguts de les projeccions de l'Escenari (1) es basen en assumir que una política expansiva ben dissenyada contribuirà en el context d'una crisi com l'actual a establir les expectatives dels agents, contenint la baixada de la propensió a consumir i a invertir. Per contra, les projeccions de l'Escenari (2) es basen en el supòsit de manca d'eficàcia i insuficiència de les polítiques públiques, en un context en el que tant famílies com empreses redueixen les seves despeses més que els seus ingressos, amb la conseqüent destrucció d'una part del teixit productiu. **La conclusió principal que es desprèn d'aquests arguments és que les polítiques fiscals expansives només són plenament efectives quan existeix un marge suficient de capacitat productiva infrautilitzada (clarament el cas actual una vegada finalitzi el període de confinament) i quan estan ben dissenyades en la forma i en el temps, de manera que contribueixen a refermar la confiança dels agents en la transitorietat de la crisi i a aclarir l'horitzó de recuperació.**

La punta de llança d'una política pública enfocada a impulsar la recuperació hauria de ser un programa d'inversions enfocat preferentment a reforçar el sistema sanitari; planificar, construir i mantenir infraestructures prioritàries per a la mobilitat, la sostenibilitat i la digitalització; potenciar la investigació científica i tecnològica vinculada al teixit empresarial innovador, i posar en marxa actuacions de suport a la reactivació i la transformació dels sectors més castigats per la crisi. Les mesures aplicades també haurien d'afavorir especialment als segments socials més vulnerables davant del xoc, com els autònoms i les petites i mitjanes empreses, i als ciutadans amb menor poder adquisitiu, que són també els que tenen una major propensió al consum. Els crèdits fiscals poden ser un instrument particularment útil, en la mesura que permeten compensar les pèrdues del present amb els beneficis del passat o els estimats en el futur. També es pot recórrer a la condonació de determinades obligacions fiscals sota determinades condicions. Per exemple, en el cas de les empreses més grans al manteniment de l'ocupació durant un període determinat i en el cas de les més petites i dels autònoms a l'evidència o la previsió de pèrdues –a compensar en el futur si fos el cas. En qualsevol cas, la Hisenda Pública està en millor disposició que ningú per actuar amb agilitat i coneixement dels estats comptables de cada establiment empresarial, articulant transferències directes amb un mínim de dilació. Les mesures s'haurien d'anunciar el més aviat possible per poder fer-se efectives al llarg del segon semestre –amb l'avantatge de la major informació disponible sobre la magnitud de l'impacte i del grau d'estímul necessari per impulsar la recuperació.

A més, **l'efectivitat d'unes polítiques públiques orientades a la recuperació depèn críticament de que siguin plenament descentralitzades i focalitzades en els àmbits crítics en els que el govern de la Generalitat té o hauria de tenir plenes competències –des de la sanitat i els serveis socials a la investigació i la innovació, des de les infraestructures bàsiques a les polítiques de suport al teixit productiu.** A diferència de l'anterior crisi, quan la solvència del sector privat s'assentava sobre bases cada vegada més fràgils, fins que es va desencadenar una crisi de liquiditat a escala global, l'actual crisi ha començat amb una crisi de liquiditat que es pot acabar transformant en un problema de solvència per als sectors públic i privat. A més, la crisi derivada de la Covid-19 provocarà una important redistribució de la renda disponible: entre generacions, entre sectors econòmics, entre grups socials i també entre territoris. Caldrà replantejar prioritats, com quin és el grau de pressió fiscal que una societat està disposada a suportar per obtenir un determinat nivell de béns i serveis públics. O quin ha de ser el paper dels poders públics creant els incentius i les condicions adequades per afavorir el creixement i la consolidació d'empreses innovadores capaces de generar nous models de negoci i creació de riquesa. O com fer front als reptes de la sostenibilitat ambiental i la igualtat d'oportunitats en un entorn amb pressions creixents sobre els recursos públics. O en quina mesura cal protegir la lliure competència i alhora dinamitzar sectors estratègics a escala europea. En el cas específic de Catalunya, el replantejament del model socioeconòmic i fiscal no serà independent del model polític, i marcarà els propers anys amb una intensitat que no era previsible abans de la crisi.

Les fases de la crisi COVID-19 el 2020

Període temporal	Març-Juny I-II. Trim.	Juliol-Setembre III Trim.	Octubre-Desembre IV Trim
Situació	Confinament (2 mesos) i desconfinament (2 mesos)	Tornada gradual a la situació pre-Covid	Recuperació de la demanda i la producció
Evolució del PIB intertrimestral	-15% (primer semestre)	+10% (segon semestre)	
Objectiu CAMBRA	"Cap empresa tanqui"		
	"Reactivem-nos!"		
Mesures públiques prioritàries	- Liquiditat (ajornament impostos, crèdits i avals públics) - Suport PIMES i Autònoms - Mantenir de l'ocupació (ERTOS) - Despesa sanitària	- Suport als sectors més afectats (turisme, comerç i cultura) - Incentius al consum de proximitat - Allargament mesures fiscals, financeres - Allargament ERTOS	- Suport a la indústria, R+D+I i internacionalització - Ajudes a la contractació (PIMES i Autònoms)

Font: elaboració pròpia